

YSTÄVIEN AAPINEN

Lähde uusien ystäviesi matkaan

Ystävien aapinen antaa vahvan perustan luku- ja kirjoitustaidolle. Sen ytimessä ovat tunne- ja vuorovaikutustaidot, toiminnallisuus ja monilukutaito. Uudenlainen kuvitus ja innostava musiikki herättävät tarinan henkiin sekä houkuttelevat oppilaan lukemisen ja kirjoittamisen maailmaan. Aapisen sisältöjä on hiottu yhdessä yli sadan alkuopettajan kanssa.

Tekijät: Johanna Asplund, Arttu Hartikainen, Matti Ryhänen ja Johanna Tamminen

Kirjailija: Anneli Kanto

Kuvittajat: Kiira Mukka ja Tiia Reijonen / Brink Helsinki

Katso lisätietoa uudesta aapisesta:
www.sanomapro.fi/ystavien-aapinen/

s a n o m a pro

Pakkanen

Aamos, Ulla ja Papu söivät aamupalaa keittiön pöydän ääressä. Aamos popsi puuroa, Ulla haukkasi pullaa ja Papu pureskeli porkkanaa.

Äkkiä Aamoksen leuat lakkasivat jauhamasta. Hän tuijotti typertyneenä ulos.

– Valkoista! hän huudahti. – Nyt on tapahtunut jotain kamalaa. Maa on jonkin valkoisen peitossa.

Kaikki kolme kurkistivat ikkunasta ulos. Toden totta maa oli valkoinen.

– Höyheniä lentää, jollain isolla linnulla on sulkasato, huudahti Ulla.

– Sokeria sataa. Hiirimaassa tällaista tapahtuu vähän väliä. Seuraavaksi ropisee pastillikarkkeja. Niitä kannattaa varoa, ettei satu päähän kipeästi, väitti Papu.

Ystävykset lähtivät ulos ottamaan asiasta selvää. Valkoinen ei ollut jauhoa eikä se ollut sokeriakaan. Se selvisi maistamalla. Ulla kosketteli tassullaan valkoista ainetta. Se oli pehmeää ja kylmää, se leijaili taivaalta alas kuin höyhenet.

Mitä valkoinen aine oli?

– Voi teitä hassuja, se on lunta! nauroi pensaassa pöllö. – Talvella vesi sataa alas lumena, koska on pakkanen. Tämä on talven ensilumi.

Aamos, Ulla ja Papu tunnustelivat lunta. Kun lumessa asteli, siihen jäi hienot jäljet. Ulla paineli lumeen kypälänjälkiä. He kirjoittivat lumeen tuttuja kirjaimia: A, U, P.

Papu kaivoi lumeen kolon ja huusi:

– Arvatkaa, missä olen! Ettepä näe minua!

Aamos kiipesi lumen peittämää rinnettä ylös, liukastui ja luisui pepullaan alas. Hän kiipesi uudestaan ylös, laski mäkeä alas ja kiipesi ylös. Leikkiin ryhtyivät myös Ulla ja Papu.

Vasta kun ilta pimeni, ystävykset palasivat kotiinsa punaposkisina ja väsyneinä. He alkoivat heti suunnitella seuraavan päivän leikkejä.

– Kaivan hirveän pitkän tunnelin ja koverran luolan, suunnitteli Papu.

– Teen tassunjäljistä taidetta, päätti Ulla.

– Etsin jyrkän mäen ja laskettelen hurjaa vauhtia, unelmoi Aamos.

He tuskin maltoivat mennä nukkumaan ja heti herättyään he menivät ikkunaan katsomaan lunta.

Ulkona ei ollutkaan valkoista. Maa oli märkä ja tumma, värikkäät lehdet olivat liiskaantuneet ruskeiksi. Satoi hitaita, raskaita pisaroita.

– Mihin lumi meni? Lensikö se takaisin taivaaseen? Ulla ihmetteli.

– Jospa se suuttui meille, Aamos epäili.

– Voi ötökät ja öttiäiset, koloni on pilalla! Papu harmitteli. Kolmikko kysyi pöllöltä, mihin lumi oli mennyt.

– Lumi on sulanut. Se on muuttunut vedeksi, pöllö tiesi.

– Tuleeko se koskaan takaisin? Ulla kysyi.

– Vielä kysyt! pöllö puuskahti. – Sataa niin paljon lunta, että talonne peittyy siihen. Joudutte rämpimään lumessa polvianne myöten. Oikein kova pakkanen on niin kylmä, että kuu taivaalla jäätyy ja sen ympärille tulee rengas. Vesi muuttuu jääpuikoiksi. Puut paukahtelevat kylmyydestä. Nenät tulevat punaisiksi. Korvalehdet jäätyvät ja putoavat päästä pois, rips ja raps vain. Joen päälle tulee jäinen kansi, jolla voi kävellä.

Mikä pöllön kertoma asia ei ole totta?

– Ja pöh. Taidat narrata, Ulla epäili. – Ei niin kylmää ole olemassakaan. Ei veden päällä voi kävellä. Puhut höpöjä.

– Niin, hoksasi Aamos. – Jos niin kylmää on, miksei peipolta, punarinnalta tai pääskyseltä ole nokka jäänyt ja pudonnut pois?

Pöllöllä oli vastaus siihenkin.

– Koska he ovat lähteneet kohti etelää. Eivät pärjää talven kylmyydessä niin kuin meikäläinen. Lähtekää vain tekin lämpimille seuduille.

Illalla Aamos, Ulla ja Papu joivat kuumaa teetä, ja tuli lämmitti hellassa. He pohtivat, mahtoiko pöllö puhua totta vai liioitella. He muistivat, mitä kurki Kruu oli kertonut.

Kurjet olivat lähteneet muuttomatkalke etelään meren yli, koska pelkäsivät kylmää.

Ystävykset olivat huolissaan. Miten he pärjäisivät, jos tulisi niin kylmä, että nenät jäätyisivät ja talo peittyisi lumeen?

– Meitä on kolme. Yhdessä pärjätään, tulee vastaan vaikka mitä, Aamos vakuutti.

Teemat

Yleiset teemat

- uudet kokemukset
- talvileikit
- päättelytaidot
- tosi ja valhe

Tunne- ja vuorovaikutusteemat

- pettymys
- hämmästely
- riemu ja ilo

Materiaalit

- Liite 81: Kirjainharjoitus Pp ja juonisarjakuva: Pakkanen
- Liite 82: Selkoteksti Pp: Pakkanen
- Liite 83: Alkuäännä ja -tavu Pp
- Liite 84: Kuva, tavu- ja sanatehtävät Pp ja Luetun-ymmärtäminen Pp
- Harjoituskirjan sivut 62–65

Aloitutus

Lumileikkipantomiiimi

- Näytellään pantomiimina erilaisia talvipuuhiä ja lumileikkejä, esim. mäenlasku, lumiukon rakentaminen, hiihtäminen, luistelu, lumipallon heittäminen jne.

Kylmää kyytiä (P-säkeistö) 🎵

Ennen tarinaa

Edellisen tarinan kertaus

- Mitä puuhaa Aamos, Ulla ja Papu keksivät sadepäivän ratoksi? (lautapelin pelaamista, piilosta, kirjan lukemista, kartan tutkimista ja kartan piirtämistä)
- Minkä idean he saivat kurkien karttaa tutkiessaan? (Olisi kivaa piirtää oma kartta lähialueesta.)

Uuteen tarinaan virittäytyminen

- Ennakoidaan tarinaa P-kirjainkuvan avulla. Mitä pöllön ilmeestä ja asennosta voi päätellä? (Pöllöllä on jo koke-musta talvesta ja lumesta.)
- Opettaja kirjoittaa taululle sanan *ensilumi*. Tavutetaan ja luetaan sana yhdessä.

Tutkitaan tarinaa

Kerrataan juoni sarjakuvan avulla

1. Aamos, Ulla ja Papu söivät aamiaista, kun Aamos huomasi, että ulkona satoi lunta.
2. Ystävykset leikkivät lumileikkejä ulkona.
3. Lumi oli sulanut, ja pöllö kertoi, millaista luonnossa on kovalla pakkasella.

Keskustellaan tarinasta

- Mitä asiaa Aamos hämmästyti aamupalapöydässä? (Ulos oli satanut lunta.)
- Mitä Papun mielestä lumi oli? (sokeria)
- Miltä sinusta tuntuu, kun kohtaat jonkin uuden asian? Kuinka toimit silloin? Kerro esimerkki. ❤️
- Miten ystävyksille selvisi, että taivaalta satava asia on lunta? (Pöllö kertoi sen heille.)
- Miten Aamos keksi mäenlaskun? (Hän kiipesi rinnettä ylös, liukastui ja luisui rinteeseen pepullaan alas.)
- Mitä muita puuhia Aamos, Ulla ja Papu keksivät tehdä lumessa? (He tekivät jälkiä ja kaivoivat tunnelin.)
- Miksi ystävät pettyivät seuraavana aamuna? (Lumi oli sulanut.)
- Miltä ystävyksistä tuntui, kun lumi oli seuraavana aamuna sulanut? (hämmästyneeltä ja pettyneeltä) ❤️

Miten sana liittyy tarinaan?

- puolukkahillo (Ullan mielestä se oli herkkua pannukakun kanssa.)
- höyhenet (Ulla arveli, että taivaalta satavat lumihuuteleat ovat höyheniä.)
- peppu (Aamos keksi, että pepulla voi laskea mäkeä lumessa.)
- tunneli (Papu suunnitteli kaivavansa lumeen tunnelin seuraavana päivänä.)
- rengas (Pöllö kertoi, että kovalla pakkasella kuun ympärille tulee rengas.)

Laajennetaan sanavarastoa

Selitetään

• pumppernikkeli	• kovertaa
• väheksyä	• liiskaantua
• sulkasato	• rämpiä
• ensilumi	• kinos
• tunneli	

Vastakohtia

Muodostetaan vastakohtia -*ton* -päätteen avulla:

• voimakas – voimaton	• parrakas – parraton
• äänekäs – äänetön	• oksainen – oksaton
• raidallinen – raidaton	• neuvokas – neuvoton
• langallinen – langaton	• valoisa – valoton

Keksitään lisää.

Tunne- ja vuorovaikutustehtävät on merkitty sydämellä! ❤️

pa	pi	po	pu	pä
paa	pii	poo	puu	pää
pai	pei	poi	pui	päi
paik	peik	poik	puik	päik
lap	sip	mop	kup	näp

pi-po tup-su
 pi-pa-ri lip-pu
 pulk-ka nap-pi
 Pa-pu hup-pu

Ker-ro ku-vas-ta

1. Mi-tä pöl-lö te-kee?
2. Mi-tä Postel-joo-ni te-kee?
3. Min-kä vä-ri-nen on Aa-mok-sen pi-po?
4. Min-kä vä-ri-nen on pu-pun pu-ku?

Lue ta-vu pa-ri-lle.
Jos **p** kuu-luu a-lus-sa,
pa-ri nos-taa yh-den peu-kun.
Jos **p** kuu-luu lo-pus-sa,
pa-ri nos-taa kak-si peuk-ku-a.

Kuvan tarkastelu

Keskustellaan kuvasta

- Missä ollaan? (laskemassa mäkeä)
- Mitä on tapahtunut ennen kuvaa? (Ystävykset ihmettelivät, mitä valkoinen aine oli.)
- Mitä tapahtuu seuraavaksi? (Ystävykset palaavat kotiin illan pimentyessä suunnittelemaan seuraavan päivän lumileikkejä.)
- Mistä voi päätellä, että Ulla, Aamos ja Papu nauttivat toistensa seurasta? (iloisista ilmeistä) ♥
- Mitä pöllö voisi ajatella? Entä pupu? (oppilaan oma vastaus) ♥
- Missä Posteljooni on? (Posteljooni laskee pulkalla mäkeä.)

Jatka niin, että sopii kuvaan

- Ulla istuu... (Aamoksen sylissä).
- Posteljoonin pulkka on... (punainen/ilmassa).
- Pupu ihmettelee... (ystävysten touhuja).
- Pöllöllä on... (esim. korvaläpät/kaulaliina/liivi).
- Suomen lippu liehuu... (linnunpöntön katolla).
- Aamoksella on lapaset, koska... (on kylmä pakkaspäivä).
- Posteljooni on kauhuissaan, koska... (pulkka menee töyssystä vauhdilla).

Kerro, mikä kuvassa on...

- kiinni. (vetoketju, Papun silmät, pöllön nokka...)
- ohut. (heinä, lehti, Papun häntä...)
- kylmä. (lumi, ilma, jääpuikko...)
- kova. (pulkka, puu, linnunpönttö...)

P-sanat kuvasta

P alussa: pilvi, puu, plus, pupu, pinkki, Papu, panda, paikka, pöllö, pensas, putki, paketti, polvet, pää, pipo, pari, Posteljooni, pulkka, punainen, pyöriä, pyöreä, pönttö

P keskellä: lapanen, reppu, huppu, lippa, keppi, jääpuikko, lumipallo, käpy, lippu, tupsu

Kirjaimen opettaminen

Kirjain viivastolle

p-kirjain: Piirrä yhdellä vedolla. Nouse alhaalta samaa viivaa takaisin. Varo, ettei kirjaimen yläosaan jää suurta rakoa.

P-kirjain: Piirrä kahdella vedolla (kynän nosto välissä). Kirjain kääntyy helposti peilikuvaksi tai lähtee virheellisesti alhaalta.

Huomaa: Pienen ja ison kirjaimen sijainti viivastolla saattaa olla vaikea muistaa.

Kirjainaskartelu: Pilvi ja tippuvat pisarat

Tarvikkeet: väripapereita, kyniä, sakset, liimaa

- Piirrä paperille pilven muotoinen kuvio. Piirrä se täyteen p-kirjaimia. Leikkaa pilvi.
- Leikkaa paperista pisaroita ja hyvin ohuita suikaleita. Kiinnitä pisarat suikaleisiin ja liimaa suikaleet pilven alareunaan.

Äänteen opettaminen

Äänteeseen tutustuminen

- **Mielikuva:** Auringon paistaessa pakkassäällä räystään jääpuikot alkavat sulaa. Puikon päästä tipahtaa pisara: "P, p, p..."
- **Tarkastellaan:** Miltä suu ja kieli näyttävät? Huulet koskettavat kevyesti toisiaan vasten. Huulten auetessa ulosvirtaava ilma resonoi huulien reunoista kevyen, putoavaa vesipisaraa muistuttavan äänen.

Kuunnellaan äännettä

- **Kuuluuko sanan alussa p?** Jos kuuluu, peukku ylös. poliisi, opettaja, puolukka, puuro, appelsiini, poni
- **Kuuluuko sanan keskellä p?** Jos kuuluu, peukku ylös. kuppi, pallo, ämpäri, lapio, poni, kampa
- **Kuuluuko sanassa p vai pp?** Nosta yksi tai kaksi peukkua. noppa, kauppa, hampaat, hyppii, lappu, tipu
- Tutkitaan, miten sanan merkitys muuttuu, kun sanassa on yksi tai kaksi p-kirjainta. rapu-rappu, napaa-nappaa

Poistetaan p alusta

Mikä sana muodostuu, kun poistetaan alusta p?

paita (aita)	pitää (itää)
pukki (ukki)	Paula (aula)
pala (ala)	pulisee (ulisee)
parka (arka)	puida (uida)

Panda ja anakonda (tervapataa mukaillen)

Leikkialueelle piirretään ympyrä ja ympyrän kehälle jokaiselle leikkijälle oma paikka, paitsi yhdelle, joka jää kiertäjäksi. Kiertäjä lähtee kiertämään ja kuiskaa muille **p-alkuisen sanan**, esim. panda. Yhdelle kiertäjä sanoo jollakin muulla kirjaimella alkavan sanan, esim. anakonda. Hän, jolle kuiskataan anakonda, lähtee juoksemaan vastakkaiseen suuntaan piirin ympäri. Leikkijät kilpailevat siitä, kumpi ehtii ensin tyhjäksi jääneelle paikalle. Ilman paikkaa jäänyt jatkaa kiertäjänä.

Kielisolmu

Onpa kipakka pakkanen, papatti pappi Pikkanen.

Lukemaan opettaminen

TAVUVIIRIT

Perusharjoittelu

- Yhdistetään **p** jo opittuihin vokaaleihin (**pa, pi, po...**). Lihotetaan tavun vokaali pitkäksi (**paa, pii, poo...**)
- Apuna voidaan käyttää lukukonetta tai kirjainhissiä.
- Lisätään **p** tuttuihin tavuihin **ai, ei, oi, ui, äi**. Opettaja kysyy, mihin pitää lisätä **p**, jotta saadaan **pei**. Lihotetaan edelleen nelikirjaimisiksi (**paik, peik, poik...**).
- Luetaan tavut yhdessä parin kanssa ääneen rivi kerrallaan.
- Saman väripalkin tavut luetaan myös pystysuunnassa.

Näytä alkutavu

Opettaja sanoo sanan, oppilaat taputtavat sanan ja peittävät alkutavun esim. napilla, palikalla tai kumilla. Oppilaat voivat tehdä saman harjoituksen myös pareittain.

pa-pe-ri	lap-set	kup-pi	pei-li
pai-ta	pu-su	pi-po	peik-ko

Minkä tavun kuulet kaksi kertaa?

Opettaja luettelee tavuja. Oppilaat kuuntelevat tarkasti. Jos tavu kuuluu kaksi kertaa, oppilaat peittävät tavun.

pil / pii / pis / pii	poo / po / poi / poo
pui / pei / puik / pui	pei / pai / pei / näp
sap / sip / sup / sip	pää / pä / päik / pä

Tavut seinillä

Laitetaan luokan seinälle lappuja, joissa on tavuja (lap / puik / puu / mop / pii / kup). Opettaja sanoo tavun. Oppilaat kääntyvät kohti kuulemaansa tavua.

SANAT

Tutkitaan sanoja yhdessä

Näytä...

- sanat, joissa on tavu pi. (pipo, pipari, nappi)
- sana, jossa on kolme tavua. (pipari)
- sana, jossa on pisin tavu. (pulkka)

Mitkä asiat löytyvät isosta kirjainkuvasta?

- Kerrotaan tarkasti, missä ne ovat. (esim. **Tupsu on Ullan hatussa.**)
- Mikä ei löydy isosta kuvasta? (pipari)
- Verrataan pikkukuvia isoon kuvaan. Mikä on erilaista? (Pipo on erivärinen.)

Harjoitellaan lukemaan

Harjoittelevat tunnistamaan 1. palstan sanat kuvan avulla. Lukevat 2. palstan sanat opettajan johdolla.

Lukevat parille tai ryhmälle. Keksivät sanoista virkkeitä. Paritehtävä: Minkä sanan piilotin virkkeeseen?

KERRO KUVASTA

Tutkitaan kysymyksiä yhdessä

1. Mitä pöllö tekee? (Katselee mäenlaskijoita.)
2. Mitä Posteljooni tekee? (Laskee mäkeä pulkalla.)
3. Minkä värinen on Aamoksen pipo? (vihreä)
4. Minkä värinen on pupun puku? (vaaleanpunainen)

Harjoitellaan lukemaan

Harjoittelevat lukemaan kysymykset.

Kuuntelevat ääneen luetut kysymykset. Seuraavat tekstiä sormella. Voivat toistaa.

Keksitään itse lisää kysymyksiä samalla mallilla ja kysytään niitä muilta.

Eriyttävät tehtävät on merkitty aapisen hahmokuvilla!

PE-SU-OH-JE

Pe-se pö-pöt pois!

Kädet hyvin huuhtelee, saippualla pe-se ne. Sormen-välit, kynnet huulla, pö-pöjen on syytä kuolia. Pesu-hetken päättee-käi, kuivaa kädet kuivik-si.

1. Mi-tä vai-hei-tä kä-si-en pe-se-mi-ses-sä on? Ker-ro o-min sa-noin.
2. Suun-nit-te-le oh-jeet ham-pai-den pe-se-mi-seen. Piir-rä tai kir-joi-ta.

64

pa-pu na-pa lap-pu lip-pu pe-li pomp-pu
pu-pu nop-pa lamp-pu limp-pu pei-li pamp-pu

Pak-ka-sel-la

Kat-so, jo-ku on kä-vel-lyt täs-tä!
O-ho!
Höp-sö, se o-let si-nä it-se!
Mut-ta mi-kä vii-va tuo on?
Se on si-nun hän-tä-si jäl-ki.
Niin on!
Lu-meen voi teh-dä myös per-ho-si-a!
Näy-tä!

1. Mik-si Pa-pun ja-lan-jäl-kiin jäi vii-va?
2. Min-kä ku-vi-on Ul-la te-ki lu-meen?
3. Mistä lu-mi-lei-keis-tä si-nä pi-dät?
4. Et-si sa-no-ja, joi-den a-lus-sa on i-so P.
Malli: Pi-ha

Ul-la kä-vi se-läl-leen lu-meen ja vis-pa-si kä-pä-li-ään. Hän nou-si va-ro-vas-ti y-lös. Ul-las-ta jäi lu-meen per-ho-sen muo-toi-nen pai-nau-ma. Pa-pu ja Aa-mos-kin kä-vivät se-läl-leen maa-han.

Pak-kas-lu-mes-sa pas-sa-si peu-ha-ta. Pi-ha tu-li täy-teen per-ho-sia. Pie-nim-mät pak-kas-per-ho-set o-li-vat Pa-pun. Pyö-reim-mät per-ho-set o-li-vat Ul-lan. Pi-sim-mät per-ho-set o-li-vat Aa-mok-sen. Poh-jan-täh-ti kat-se-li pää kal-lel-laan puu-hi-a pak-kas-tai-vaal-ta.

65

pip-pu-ri pum-pu-li peu-ka-lo töp-se-li pomp-pu-lin-na

Tavurivi

Etsitään tavuriviltä pipo, joka on erilainen kuin muut. Perusteellaan. (Neljännessä pipossa on erilaiset raidat.)

Näytä alkutavu

Opettaja luettelee sanoja yhden kerrallaan. Tavutetaan ja taputetaan sana yhdessä. Oppilaat näyttävät alkutavun.

palkinto (pal) pallo (pal) paljon (pal)
pommi (pom) pomppu (pomp) pumpuli (pum)
palkki (palk) pumpata (pum) palkka (palk)

Monilukutaito

Monilukutaitotehtävässä harjoitellaan ohjeiden mukaan toimimista.

Ohjeet

- Tutkitaan yhdessä kuvia ja luetaan kuvatekstit. Kerrotaan omin sanoin parille, mitä kussakin kuvassa tapahtuu.
- Keskustellaan:
 - Mihin ohjetauluja tarvitaan ja miksi niitä tehdään?
 - Missä olet nähnyt ohjetauluja?
 - Millainen on hyvä ohjetaulu?
- Toistetaan opettajan johdolla kaikuna käsienpesuloru säe kerrallaan. Esitetään loru yhdessä. Tämä voidaan tehdä myös paritehtävänä, jolloin toinen lukee ja toinen näyttää sen samaan aikaan. Vaihdetaan vuoroja.
- Mietitään yhdessä, mitä muita asioita koulussa tai kotona voisi olla, joihin voisi tehdä ohjetaulun. Suunnitellaan ja toteutetaan.

Monimuotoiset tekstit

- Keskustellaan, millaisia erilaisia ohjeita on olemassa. Millaisissa tilanteissa niitä tarvitaan? Esim. kokoamisohje, toimintaohje, käyttöohje, ajo-ohje, ääntämisohje...
- Piirretään kuvaohjeita erilaisten arkisten asioiden suorittamisesta. Esim. suihkussa käyminen, koulurepun siivoaminen, sängyn petaaminen.
- Esitetään jonkin asian tekemiseen ohje pantomiimina. Esim. hampaiden pesu, banaanin kuoriminen tai pyörän lukitseminen.

Sanajoki

Tutkitaan sanoja yhdessä

Vasen sivu: Näytä...

- sanat, joiden molemmat tavut alkavat p-kirjaimella. (papu, pupu)
- sanat, joissa on kolme p-kirjainta. (pamppu, pomppu)
- sana, joka alkaa pe-tavulla. (peli)

Oikea sivu: Näytä...

- sana, jossa on neljä tavua. (pomppulinna)
- sana, joka ei ala p-kirjaimella. (töpseli)
- sanat, joiden keskimäinen tavu on pu. (pumpuli, pippuri)

Harjoitellaan lukemaan

Tutustuvat vasemman sivun sanoihin opettajan johdolla.

Lukevat ääneen. Keksivät suullisesti sanoista virkkeitä. Oppilas merkitsee, mitkä sanajoen sanat harjoittelee lukemaan sujuvasti.

Lukevat ääneen. Keksivät suullisesti sanoista virkkeitä. Harjoittelevat lukemaan kaikki sanat sujuvasti.

Lukijateksti

Pakkasella

Aihe: Pajupoukamaan on satanut ensilumi. Ulla, Aamos ja Papu tekevät lumeen perhosia.

Ennen tekstin lukemista

Tutkitaan ja silmäillään tekstiä yhdessä

- Ketkä esiintyvät vuoropuhelussa? (Aamos, Papu ja Ulla)
- Montako huudahdusta vuoropuhelussa on? (6) Mistä sen tunnistaa? (huutomerkistä)
- Montako p-kirjaimella alkavaa sanaa löydät tekstistä? (20)

Tekstin alkuosa

Tässä vuoropuhelussa helpoimmat vuorosanat ovat Aamoksella. Tehtävä 1 liittyy tekstin alkuosaan.

Voivat kuunnella tekstin esim. Arttu-sovelluksen avulla tai muiden lukemana.

Harjoittelevat lukemaan tekstin sujuvasti.

Tekstin loppuosa

Tehtävä 2 liittyy tekstin loppuosaan.

Voivat kuunnella tekstin.

Harjoittelevat lukemaan tekstin sujuvasti.

Tekstin lukemisen jälkeen

Keskustellaan yhdessä

- Kenen jäljet lumessa oli? (Papun)
- Mistä tunnistaa, mikä perhosista oli kenenkin tekemä? (Papun jäljet olivat pienimmät, Ullan pyöreimmät ja Aamoksen pisimmät.)
- Miten Pohjantähti liittyy tarinaan? (Se katseli puuhia pakkastaivaalta.)

Tehtävien ratkaisut

- Miksi Papun jalanjälkiin jäi viiva? (Papun häntä viisti maata hänen kulkiessaan.)
- Minkä kuvion Ulla teki lumeen? (Ulla teki lumeen perhosien.)
- Mistä lumileikeistä pidät? (oppilaan oma vastaus)
- Etsi sanoja joissa on iso P. (Papu, Pakkaslumessa, Piha, Pienimmät, Pyöreimmät, Pisimmät, Pohjantähti)

Tutkitaan kuvaa yhdessä

- Missä Aamos on? (ulkona lumihangessa)
- Mitä Aamos tekee? (pakkasperhosia)
- Mikä kuva Aamoksen hanskoissa on? (panda)

Kirjoittaminen

SANELUT

Valitse sanelu ryhmän tason mukaan.

Kirjoita alkutavu (helppo)

Tarvitset aina kaksi kirjainta, joista yksi on p.

Kirjoitetaan tai otetaan esille kirjainkortit (p, a, o, u).

1. **pa**-ta 2. **po**-ra 3. **ap**-teek-ki 4. **op**-pi-las

Kirjoita alkutavu

Tarvitset kolme kirjainta.

1. **puu**-ma 2. **pii**-lo 3. **paa**-lu 4. **nap**-pi

Kirjoita sana

Posteljoonin apuruudut: □□□-□□

1. paa-li 2. lap-pu 3. pie-ni 4. poi-ka

LUOVA TUOTTAMINEN

Millä voi laskea mäkeä?

Keksitään, millä eri välineillä Aamos, Ulla ja Papu voisivat laskea mäkeä. Alkutavut voi tarvittaessa kirjoittaa näkyville. Esim. liu-(kuri), pulk-(ka), rat-(tikelkka), muo-(vikassi), pah-(vilaatikko), jä-(tesäkki), lu-(mipatja).

TOIMINNALLINEN KIRJOITTAMINEN

Kirjaimet pussissa

Tarvitaan: pussi, jossa on opeteltuja kirjaimia (esim. laput tai irtokirjaimet)

Toinen parista nostaa pussista kirjaimen ja piirtää sen parin selkään, joka puolestaan piirtää sen esim. taululle. Lopuksi tarkastetaan, tunnistiko ja piirsikö pari oikean kirjaimen.

Draamaa ja leikkejä

Aamun pettymys (patsaskuvat)

Oppilaat istuvat yleisönä. Opettaja piirtää ilmaan luokan edessä ison ikkunan ja kertoo samalla:

”Palautetaan mieleen P-kertomuksen alku: *Heti herätyään Aamos, Ulla ja Papu menivät ikkunaan katsomaan lunta. Ulkona ei ollutkaan valkoista.*

Miltä ystäväistä nyt mahtaa tuntua? Tehdään tilanteesta kertovia patsaskuvia.”

Kolme oppilasta esittää Aamosta, Ullaa ja Papua. He menevät mielikuvitusikkunan eteen haluamaansa asentoon patsaaksi. Kun patsaat ovat paikallaan, opettaja ottaa niistä miimisesti kameralla kuvan. Yleisöstä voi yksi vuorollaan tulla koskettamaan yhtä patsasta ja kertoa, mitä hahmo nyt ajattelisi tai sanoisi. Hahmoa voi myös käydä lohduttamassa. Esittäjät vaihtuvat ja otetaan uusi kuva.

Oppaassa on runsaasti vinkkejä aapisen tekstien käsittelyyn!

Ystävien kanssa koulutielle!

Aamos ja Ulla pelastavat eräänä päivänä Mutkajoesta Papu-hiiren, joka väittää olevansa Hiirimaan päällikkö. Papu jää asumaan Ullan ja Aamoksen luo. Joki kuljettaa mukanaan kiinnostavia seikkailuja, joiden myötä ystävykset huomaavat, miten monenlaisia taitoja ystävydessä tarvitaan. Pienten koululaisten tavoin he kokevat iloa, onnistumisia, harmejä ja riitoja. Aamoksesta, Ullasta ja Papusta ekaluokkalaiset saavat uudet ystävät koulutielle!

Katso Artusta lista Ystävien aapisen lauluista ja kuuntele näyte!

Aamos on huomaavainen ja harkitseva hirvenvasa. Hän on innolla mukana seikkailuissa, vaikka tuntee itsensä välillä pieneksi.

Papu on vilkas hiirenpoikanen, jolla on tapana liioitella asioita. Papu on kotoisin joen toiselta puolelta Hiirimaasta, josta hän kertoo hurjia tarinoita.

Ulla on iloinen ja itsevarma ilves. Ullan päättäväisyys ja rohkeus johtavat hänet välillä yllättäviin tilanteisiin.

2 PI-SIN SUO-RA

Tar-vik-keet:

1. Et-si vuo-rol-la-si pa-rit (al-ku-ta-vu ja oi-ke-a ku-va).
2. Vä-ri-tä ruu-dut o-mal-la vä-ri-lä-si.
3. Pe-lin voit-taa se, jo-ka saa vä-ri-tet-ty-ä e-ni-ten vie-rek-käi-si-ä ruu-tu-ja.

Jak-soin kes-kit-tyä pe-liin lop-puun as-ti.

pe						pa
pa						pe
pi						po
po						pai
pai						pi